

Авторска справка

за приносните моменти на кандидата в публикациите, с които участва в конкурса

I. Формулирано е и е защитено изходно разбиране за **психологията на морала като междудисциплинарна област на научно изследване** (2: 11 – 46), което намира своето развитие по-късно в „Обективното изследване на морала и съвременната етика“ и др. публикации.

- Проследени са източниците, тенденциите, противоречията и рисковете в две от изследователските традиции на психологията на морала. Представена е логиката в развитието на социално-когнитивния и на дейностния подход в изучаването на морала. Сблъскват се социалната и личностната стратегия в разбирането за моралното обучение и възпитание (2)
- Защитена е систематизация на теориите в психологията на морала, с оглед на изследванията в традициите на руската психология и на дейностния подход, които са незаслужено пренебрегнати в научната полемика (2: 159 – 260)

II. Изследвани са **възможности за позитивно противодействие** на рисковете на социализацията.

- Изведени и систематизирани са педагогическите стратегии в психологията на морала, като е направен оригинален анализ на подходите с оглед на педагогическите цели, задачи и средствата за тяхното постигане (2: 125 – 158; 233 – 260).
- Чрез съпоставяне на педагогическите възгледи в три от основните теоретични направления в психологията на морала (структурен когнитивизъм, социален когнитивизъм и дейностна традиция), се определят спецификите и ограниченията на когнитивната, социалната и личностната стратегия за морално възпитание (2: 261 – 277).
- Чрез анализ на основни институти на социализация (семейство, училище, медии и нови информационни технологии) се демонстрират възможностите за позитивно противодействие на рисковете на социализацията (10).
- Показва се мястото на моралните чувства при формирането на рационални стратегии за противодействие на рисковете на социализацията. Показва се, че афективността на подрастващите трябва целенасочено и цялостно да бъде насочвана, обгрижвана и развивана. Извежда се значението на афективните средства за морално въздействие (10, 1: 143 – 148).

III. Открито е темата за **“базовите емоции”**, която препраща към “първичната афективна среда”, в която протичат процесите на собствено моралното развитие.

Така се проследява как социалността и комплексността, които са основни характеристики на моралните чувства, са заложи в природата на “базовите емоции”. В същото време, за да може да се появи афективното новообразуване – морално чувство, е необходимо емоцията да се откъсне от конкретната ситуация и да намери своя обект. Основна роля в осъществяването на тази трансформация имат потребностите, които са част от същата начална афективна среда и които, както е логично да се предположи, също претърпяват началното си развитие. Анализът на “емоционалната следа” в началното морално развитие дава възможност да бъдат направени изводи, които са съществени за педагогическата практика на морално възпитание (1).

- Показва се, че моралните чувства не са възможни без пълноценното функциониране на базовите емоции, като в същото време се обосновава непродуктивността на хипотезата за съответствие между отделните морални чувства и отделните базови емоции(1, 7, 12).
- Влиянието на базовите емоции върху началното развитие на моралните чувства е опосредено от афективната среда, в която първите са не само участник, но и значим аргумент.
- Защитено е виждането, че центърът на изследователските усилия при изучаването на началното развитие на моралните чувства трябва да бъде пренесен от базовите емоции към базовата афективност като цяло и към емоционално-потребностното развитие, което се осъществява на базата на тази базова афективност (1, 7, 12).

IV. Началното развитие на моралните чувства се разглежда в контекста на изграждането на емоционалност с променена структура – емоционалност, която функционира с помощта на културни морални знаци. Етическите опорни структури са представени и анализирани успешно в тяхната естествена опаковка, с чиято тъкан те са се срастнали и функционират единствено във и чрез принадлежността си към нея (1).

V. Защитено е виждането за **амбивалентността** като основна характеристика на моралните чувства. Това е една от “горещите теми” в психологията на морала, която ни дава нов поглед към моралните дилеми и различен подход към практическото решение. Показва се, че е възможно **овладяването на моралния конфликт с емоционални средства**. Демонстрирано е, че моралните чувства са важен фактор при **преодоляването на моралния риск и при избора на рационални решения, органична част са от съвременните рационални етически стратегии** (1, 5).

VI. Демонстриран е **рискът от психологизиране в психологията на морала** чрез обстоен анализ на психоаналитичния проект на Джеймс Гилиган, който изгражда поредния “прекрасен нов свят”, но не със средствата на информационните или биотехнологиите, а на основата на овладяването на човешката психика (8).

VII. Към темата за националната идентичност се подхожда с етическа предубеденост – **българският национален дух има свои морални източници, а неговото съхранение и развитие разчитат на специфично етически опори и средства** (6, 13).

VIII. Защитена е **социалната стойност на етическия дебат в обществото като средство за овладяване на рисковете на растежа** (6, 9, 13).

- Търсят се научно-практически възможности за разширяване на етическия дебат в българското общество, за разширяване на границите на респект в него и за консолидиране на етическата и академичната общност (6, 9).
- Изследват се параметрите на общата културална среда, показва се как тя гарантира поместването на националните опори в общо морално пространство. Като се съпоставят значими за българското национално пространство етически рамки, се търсят етическите лостове за въздействие върху националната идентичност.
- Провокира се разговор за отговорностите, които българската етика има за разширяването на рамките на респект в обществото (4, 13).

IX. Успешно се демонстрира **креативността на интердисциплинарния подход в етиката**.